

Remissvar FÖP Runn - från Naturskyddsföreningen i Falun

Planens inriktning

Sjösystemet Runn är en viktig källa till välmående för de som bor i Falun-Borlängeområdet. Den har också betydelse för framför allt besöksnäringen där en viktig faktor är upplevelsen av sjön. I samband med exploatering är det viktigt att det råder en balans mellan de krafter som vill bruka sjön å ena sidan och sjöns grundläggande kvalitéer och attraktivitet å andra sidan. Sjösystemet är förhållandevis stort och har en betydelsefull funktion i ekosystemet. Storleken innebär inte att belastningen av mänsklig aktivitet är försumbar. En viktig princip som bör råda är att den enes aktivitet inte medför störningar för den andre. Åtgärder som föreslås i planen bör beakta klimat- och miljökrisen och bidra till att uppnå Sveriges miljömål.

Grundläggande bör vara att prioritera den biologiska mångfalden och det rörliga friluftslivet för Runn. Till friluftslivsvärdena bör även sociala och pedagogiska aspekter räknas in. De åtgärder som vidtas måste syfta till att stärka riksintresset för friluftsliv, med beaktande av den biologiska mångfalden. Detta betonas i presentationen av planförutsättningarna, men den restriktivitet som borde vara en följd, präglar inte planen. Den är i stället mycket av en exploateringsinriktad "Business as usual"-plan som inte riktigt tar klimat- och miljökrisen på allvar.

Planens läsbarhet

Trycket att använda sjöarna ökar. Naturskyddsföreningen ser positivt på att det nu görs en fördjupad översiktsplan för att styra utnyttjandet. Även planförfattarna ska ha en eloge för vad de åstadkommit. Exempelvis avsnitten, som tar upp hur ny bebyggelse ska anpassas till befintlig bebyggelse och landskapet, har behandlats på ett förtjänstfullt sätt. Det är principer som även borde tillämpas kommunövergripande.

Det finns dock även kritik att rikta mot planens läsbarhet. Planen är ett komplicerat dokument med en uppbyggnad, där olika delar digitalt kopplas till varandra och även externt till andra kommunala dokument. Upplägget gör den svår att följa. I vissa delar saknas till synes uppgifter. Ett exempel är kartan "Områdesrekommendationer", där de övergripande områdesrekommendationerna helt saknar uppföljande länkar för de områden som är uppritade på kartan. För det till planen hörande kartmaterialet borde man också kunna förvänta sig fylligare attributtabeller och även en länk till texten för det område som berörs. Det saknas dessutom likställighet mellan de inklipta delar som berör båda kommunerna. Ett exempel på detta är behandlingen av LIS-områden. Sådana misstag och brister skapar osäkerhet hos läsaren.

Vi konstaterar att planen lämnats ut för synpunkter utan att vara tillräckligt genomarbetad så att allmänheten ska kunna förstå den. Ofullständigheterna gör det svårt att förstå konsekvenserna av planen, vilket är en förutsättning för medborgarnas delaktighet. *Naturskyddsföreningen anser att tydligheten och logiken mellan planens olika delar behöver ses över, så att läsningen blir överskådlig och ger många inspiration att inkomma med synpunkter.*

Rekommendationer för vattenområdena saknas i planen

Vi anser att när man gör en plan över Runn med närområden, så är vattenområdena lika viktiga att behandla som landområdena. Naturskyddsföreningen saknar en analys över sjöarnas betydelse som stödjande och reglerande faktor. Dessutom saknas även en riskanalys för aktiviteter på och i vattnet. Det kan handla om hur utsläpp påverkar vattenkvaliteten, exempelvis avlopp och bränslespill från båtar. Vidare behöver klargöras hur ekosystemen påverkas av den intensifierade användning, som blir en följd av påverkan från närliggande mark. Det kan handla om exploateringar, intensifierad användning av lokalbefolkningen samt ökad turism.

Det har inträffat olyckor på grund av oförsiktig användning av fordon på sjön. Vi är övertygade om att det finns vissa aktiviteter, som vattenskoteråkning, som bör regleras eller förbjudas.

En mycket viktig fråga att uppmärksamma är hur buller från motordrivna fordon påverkar övriga användares upplevelse av sjön. Avvägningen mellan störande lek och området som en källa till vilsam återhämtning behöver klargöras. Naturskyddsföreningen anser att ett ställningstagande angående förenligheten med riksintresset för friluftsliv saknas.

Ett stort antal LIS-områden föreslås som noder för friluftslivet. Kommer dessa på ett självklart sätt att vara i samklang med riksintressets syften eller behöver det göras en mera noggrann avvägning?

När det gäller landskapsbilden med nya exploateringar runt sjön, så påverkar inte bara nya byggnader inom planområdet. Även exempelvis höga byggnader utanför denna påverkar natur- och vildmarksupplevelsen på själva sjön. Naturskyddsföreningen anser att exploateringar som berör sjöarna bör föregås av siktanalyser.

Strandskyddets regelverk kommer att förändras enligt de rikspolitiska signalerna.

Naturskyddsföreningen finner det inte otroligt att stränderna kan behöva andra legala skydd. Det bör därför finnas en planberedskap att genom områdesbestämmelser skydda stränderna.

För själva vattenområdena Runn, Ösjön, Liljan, Vikasjön mfl saknas för övrigt helt områdesrekommendationer vilket är av betydelse för att medborgarna ska ha möjlighet att förstå vad man vill och kan göra med området.

Naturskyddsföreningen önskar se skarpa anvisningar i planen för hur man ska arbeta vidare med ovanstående frågor, med plan- och bygglagstiftningen och miljöbalken som instrument.

Rekommendationer om områdesbestämmelser i riksintresseområden är en förutsättning för att kunna genomföra dem.

Planens strategiska inriktning är oförenlig med hållbar samhällsutveckling

Naturskyddsföreningen är kritisk till att man låter sprida ut bostadsområden utanför tätorterna. Den utglesning som blir följderna ökar transportarbetet och leder till ökade kommunala kostnader.

Föreningen har i samband med arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Falu tätort mm föreslagit transportlösningar och bostadsbyggande på s.k. grå mark

<https://falun.naturskyddsforeningen.se/wp-content/uploads/sites/262/2018/05/Brev-till-kommunpolitikerna-med-rapportbilaga.pdf>

Förslaget innebär 800 nya bostäder i centralt läge, som gynnar en sammanhållen stad. *Naturskyddsföreningen önskar att kommunens bostadsbehov i första hand täcks av exploatering i centrala lägen, utan att för den skull ta i anspråk grönområden som har betydelse för biologisk mångfald.*

Den utveckling som föreslås för landområdena på Runns västra sida förutsätter enligt scenariot, att den nya dubbelspåriga järnvägen blir till. Då skulle, enligt planen, den befintliga kunna tas bort och ge plats för bostäder. Det är naturligtvis bra att ha framförhållning för nya bostäder, men dels är det mycket osäkert hur de demografiska förhållandena kommer att utvecklas, även om Falun/Borlänge för närvarande har en obetydlig ökning. Det är också mycket osäkert när järnvägen kan byggas och om det är rätt, att ta bort en fungerande infrastruktur. Det valet bör vänta till förhållandena klarnar. Det har från andra håll föreslagits att den gamla järnvägen, med viss modifierad sträckning, skulle kunna nyttjas som en lokal pendeltågslinje. Det bör vara ett bra alternativ till busstrafik på samma sträcka. I ett scenario, där järnvägen ligger kvar, blir det inte mycket lämplig mark över till nya bostäder. I ett sådant fall anser Naturskyddsföreningen att det inte ligger i samhällets intresse att bereda plats för nya och, i förhållande till kollektivtrafik, avläggset belägna villor.

När det gäller förslaget att bygga nya stadsdelar på Oberget bör dessa kopplas till en station på den föreslagna nya tåglinjen.

Naturskyddsföreningen anser att tills dess att den nya järnvägen är beslutad och finansierad bör inga nya bostadsområden tillkomma mellan Falun och Borlänge. LIS-områden för nya bostäder bör heller inte tillkomma med hänsyn till det övergripande friluftsinteresset av Runn och Ösjön, för att det är angeläget att värna den biologiska mångfalden, för att i möjligaste mån undvika tätorterna utglesning, för att skydda jordbruksmark. Ett undantag är Ornäs hamn som är ett gammalt industriområde utan större skyddsvärde. Se för övrigt även bilaga om LIS-områden.

Naturskyddsföreningen i Falun, 15 december 2021

Birgitta Johansson
Tf ordförande

Kontaktuppgifter:
Birgitta Johansson
Trotzgatan 68C
79172 Falun
Mob. 0706514107

Bilaga: En genomgång av Lis-områden

Vi har sett närmare på föreslagna LIS-områden. För platserna som anges nedan anser vi att det finns inbyggda konflikter och att de därför är mindre lämpliga att bebygga. Det olämpliga handlar om ökat transportarbete genom utglesning av tätorterna, konflikt med jordbruksmark, utarmning av biologisk mångfald, konflikt med friluftsentresset, ökade kommunala kostnader och bilberoende. Nedanstående lista betyder inte att vi sympatiserar med alla övriga förslag, men tycker inte vi har tillräckligt underlag för att säga nej till dessa eller att utvecklingen redan har överspelat eventuella synpunkter.

Tomnäs gamla skola mm – Skolan kan omvandlas till bostäder, men i övrigt är exploatering tveksamt Det är ett bilberoende läge och konflikt med jordbruksmark

Ösjön/Ornäsloftet – Tveksamt med bla hotell på denna plats. Konflikt jordbruksmark och värdefull kulturmiljö.

Prästtjärn/Torsångscentrum – Svårt att tolka området utifrån karta. Texten motsägande när det gäller etablering av nya bostäder??? Området är (potentiellt?) viktigt för fågelliv och vattenlevande arter

Ösjön, Sunnanö, Västra Viksö - Bilberoende läge. Konflikt jordbruksmark

Ösjön, Sunnanö, Viksnäs - Bilberoende läge. Konflikt jordbruksmark

Ösjön, Långlandet - Bilberoende läge. Konflikt jordbruksmark

Ösjön/Runn, Flarnö – Kan bidra till att stärka friluftslivets intressen, men det bör utredas vidare om det är lämpligt att ta i anspråk ön.

Runn, Granö - Lis-området har en omfattning som antyder omfattande exploatering.

Älven, Tylla – Området är i stort sett exploaterat, men det är viktigt att säkerställa strandlinjen för biologisk mångfald

Svartskär/Lisselbo -Tidigare utpekad. Ytterligare förtätning bidrar till att glesa ut tätorten Falun

Liljan, Norsbo – bör ej tas i anspråk för nya bostäder. Konflikt med jordbruksmark